საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

2016 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტი

2015

ზოგადი მიმოხილვა

„ძლიერი, დემოკრატიული, ერთიანი საქართველოსთვის“

- **პროგრამის მიზანი:**
  - მოსახლეობის სოციალური კეთილდღეობის უზრუნველყოფა;
  - ქვეყნის ეკონომიკის სტაბილური განვითარება;

- **2013-2015 წლები:**
  - განათლების, სოფლის მეურნეობის და ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსების მნიშვნელოვანი ზრდა;
  - ძირითადი აქცენტი სოციალურ დანახარჯებზე;

- **2016 წელი:**
  - სოციალური დანახარჯები კვლავ პრიორიტეტულია;
  - რეგიონსა და მსოფლიო ეკონომიკაში განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით, აუცილებელია სოციალური ხარჯების ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებასთან თანხვედრა;
  - დეფიციტის დაბალი ნიშნული (მომდევნო პერიოდში მისი ეტაპობრივი კლება);

ეკონომიკური ტენდენციები

ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი,
IMF, 2015

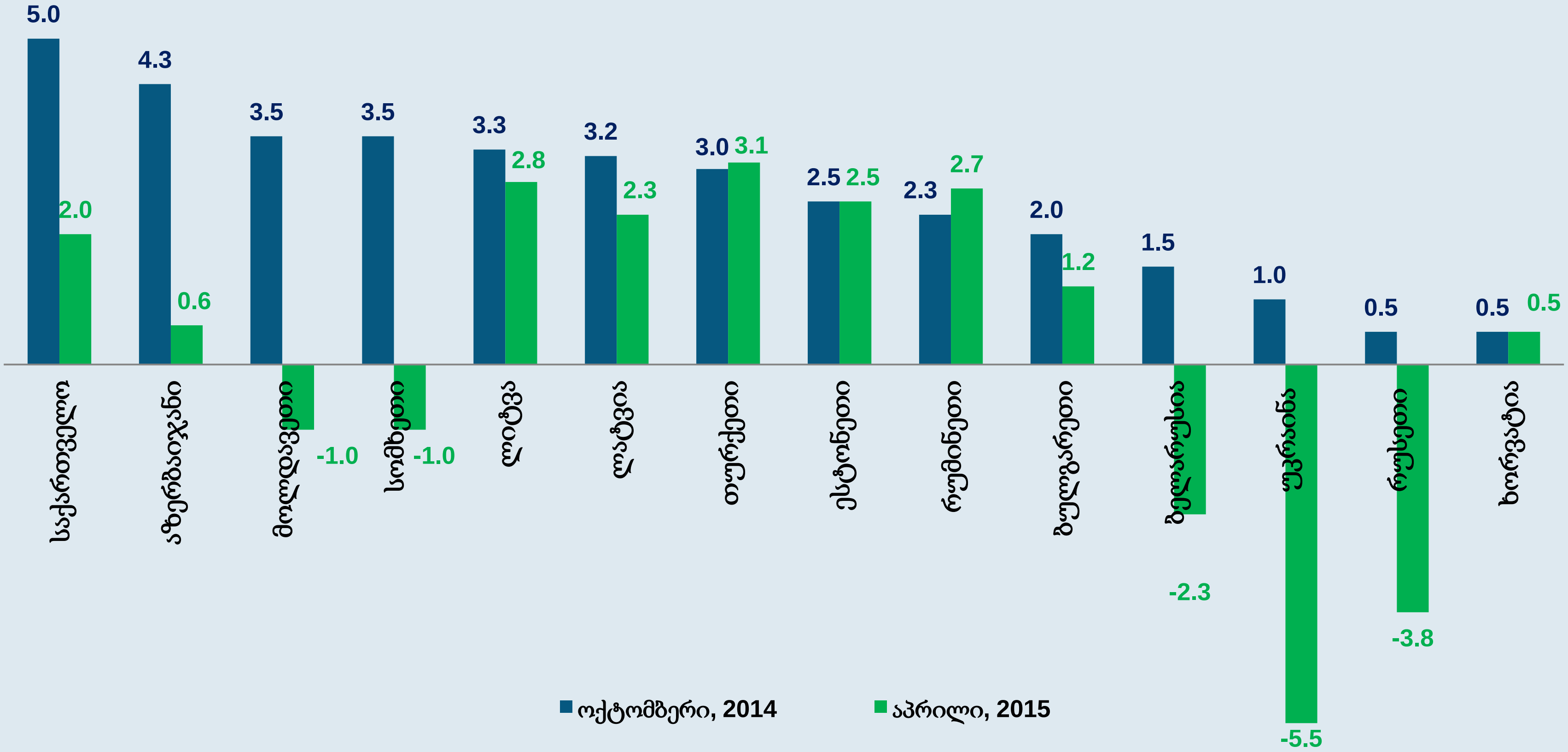

• 2015 წლის 10 თვის წინასწარი მონაცემებით ეკონომიკური ზრდა შეადგენს 2.8 პროცენტს;

ეკონომიკური ტენდენციები – ეკონომიკური ზრდა
საქართველო და მეზობლები

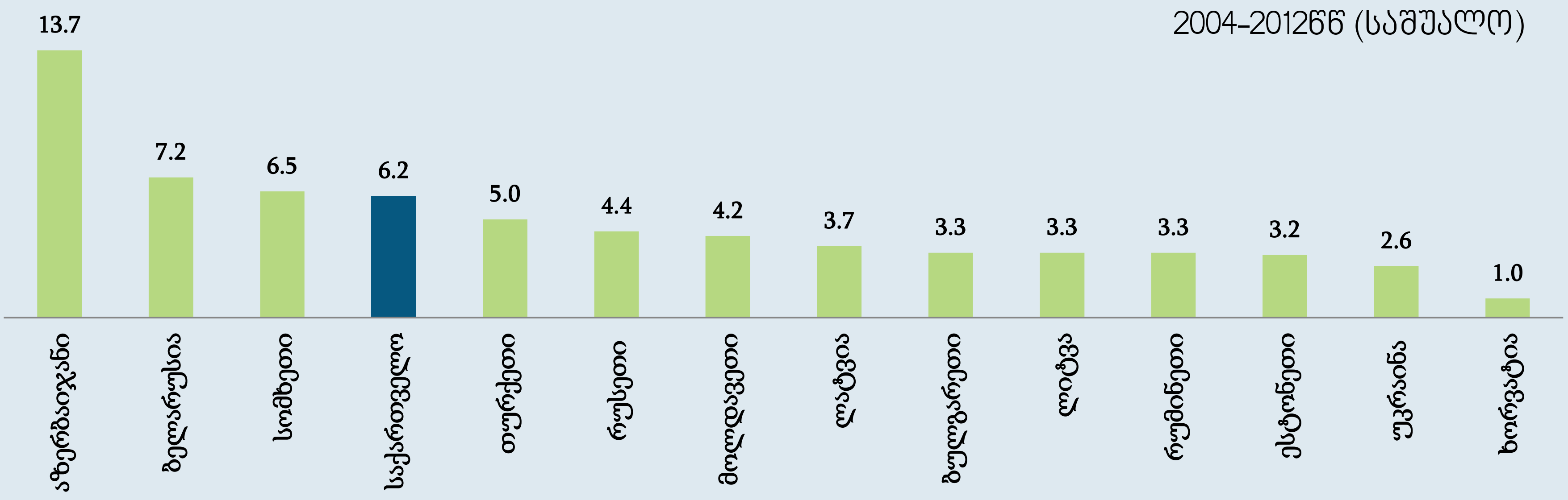

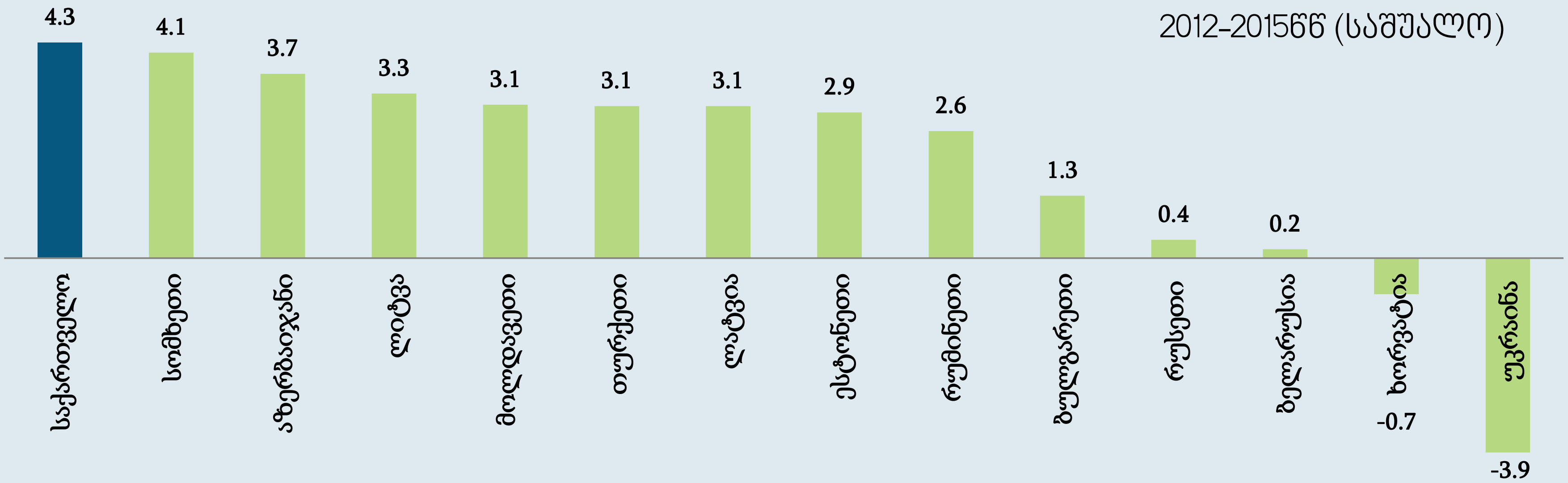

ინფლაცია

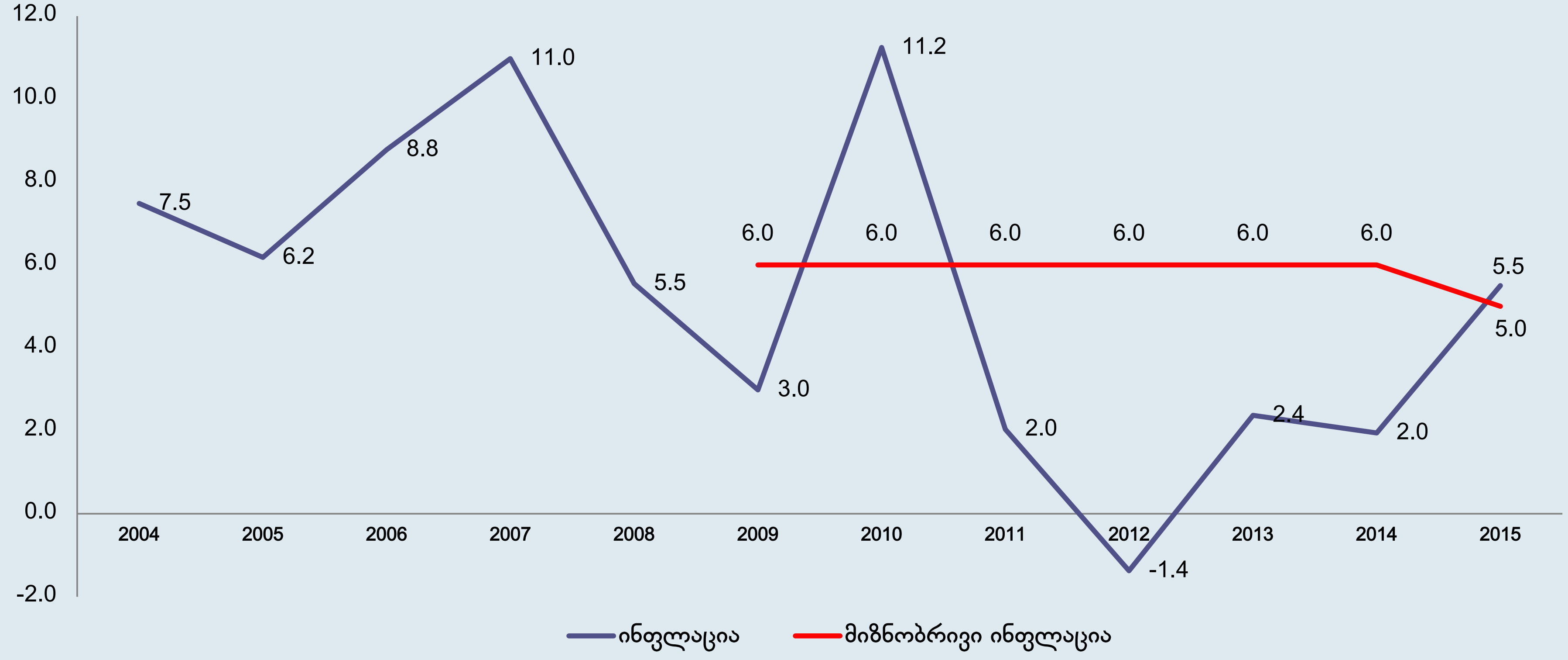

- **საქართველოში მიზნობრივი ინფლაციის განსაზღვრა 2009 წლიდან დაიწყო;**
- **ინფლაციის მაჩვენებელი 2009-2014 წლებში - 6%-ს შეადგენდა;**
- **2004-2011 წლებში ინფლაციის რეალური მაჩვენებელი უმეტეს შემთხვევაში აღემატებოდა 6%-იან ნიშნულს, რაც ასევე სტიმულს აძლევდა ეკონომიკურ აქტივობას;**
- **2012-2014 წლებში მნიშვნელოვნად ჩამორჩებოდა მიზნობრივ მაჩვენებელს;**

სავაჭრო ბალანსი

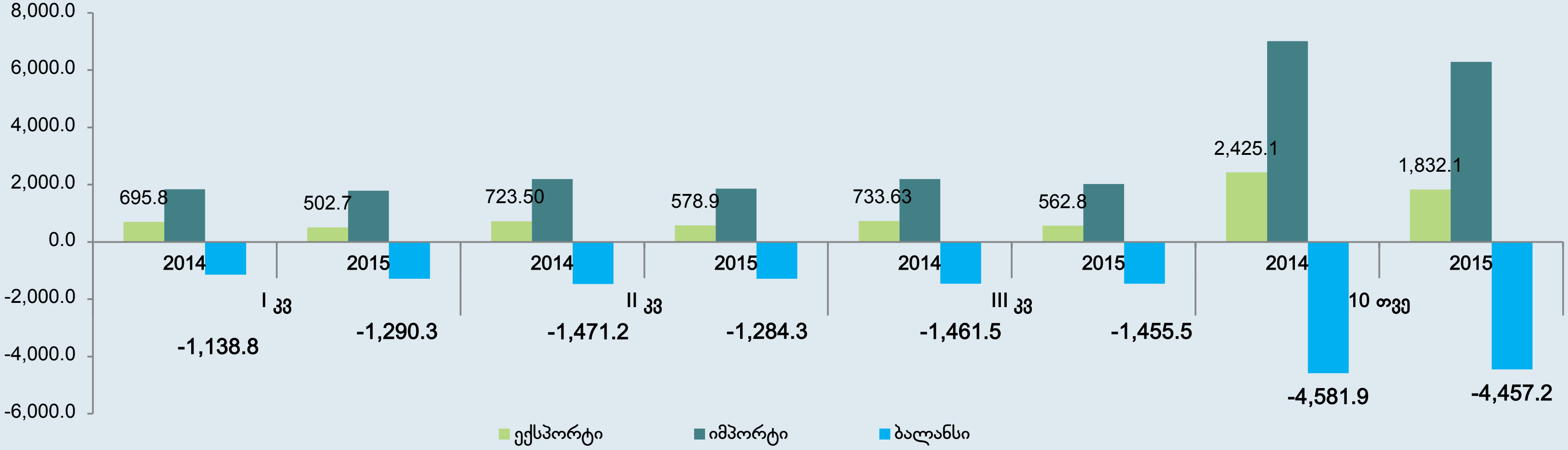

ექსპორტი

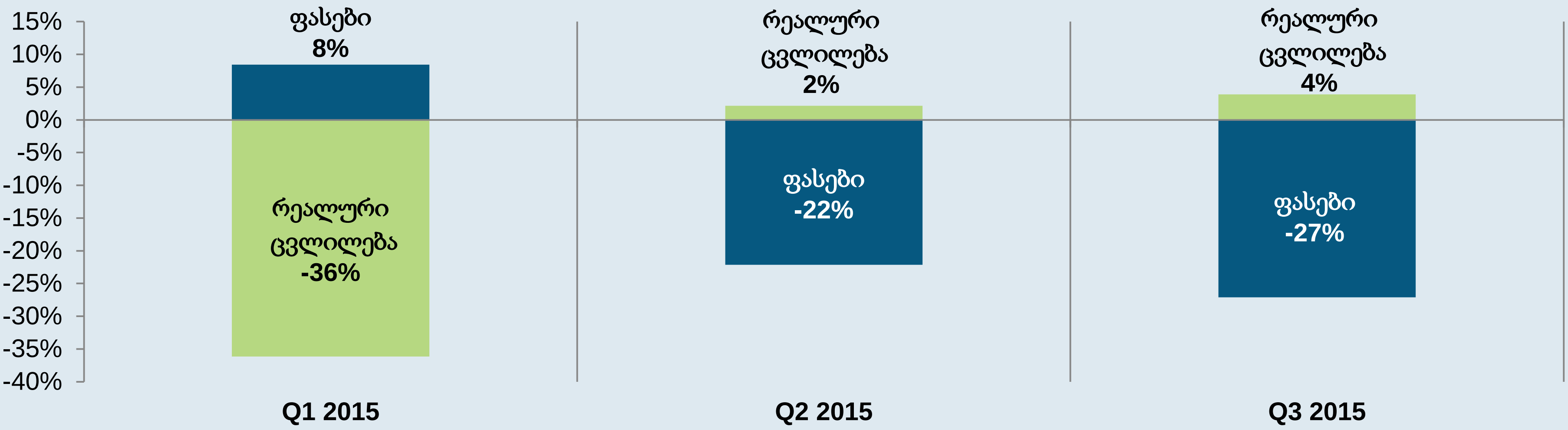

გადასახადების განაკვეთები საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

დ ღ გ

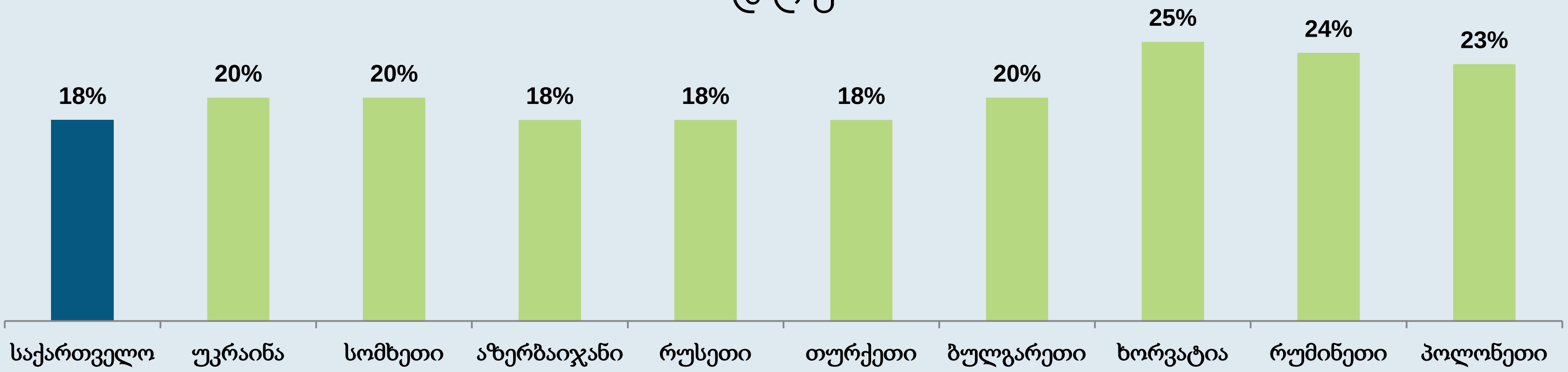

მოგების გადასახადი

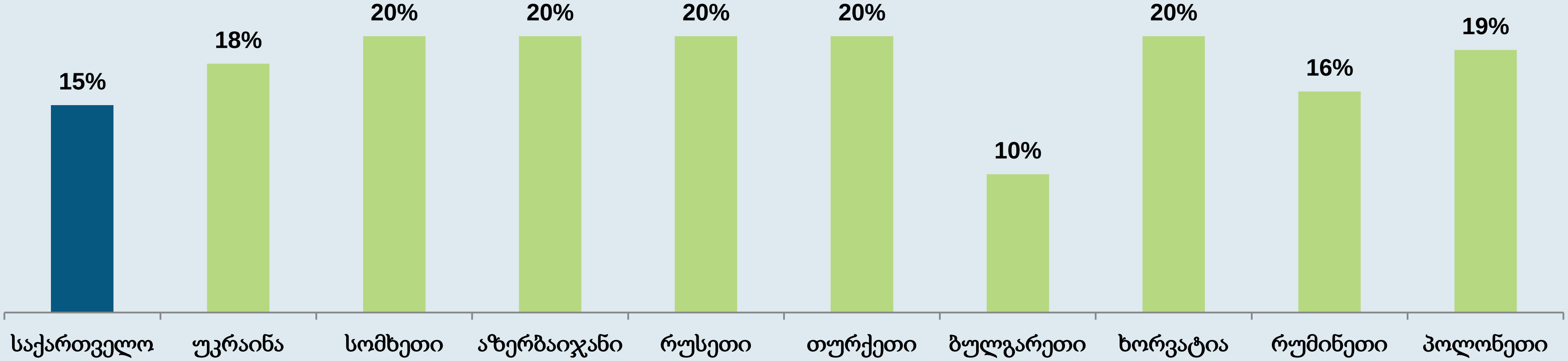

გადასახადების განაკვეთები საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

საგადასახადო ტვირთი ხელფასზე

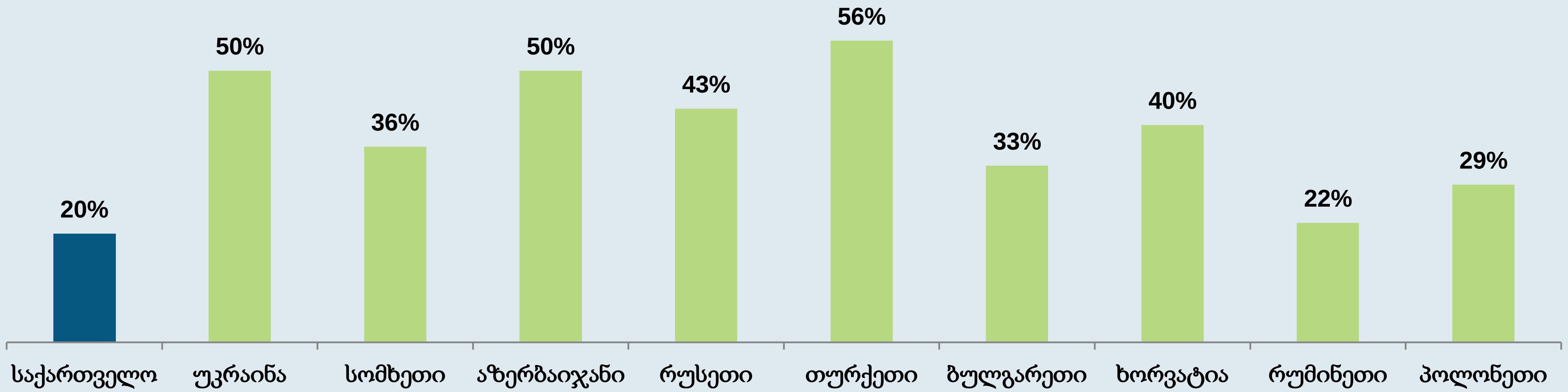

საგადასახადო შემოსავლები მშპ-სთან

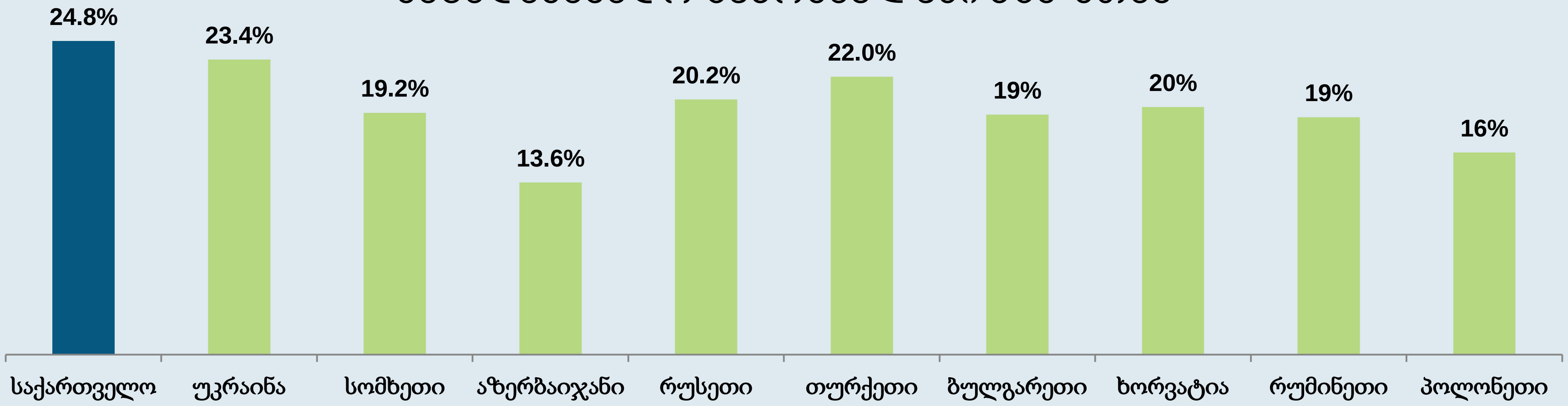

ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები

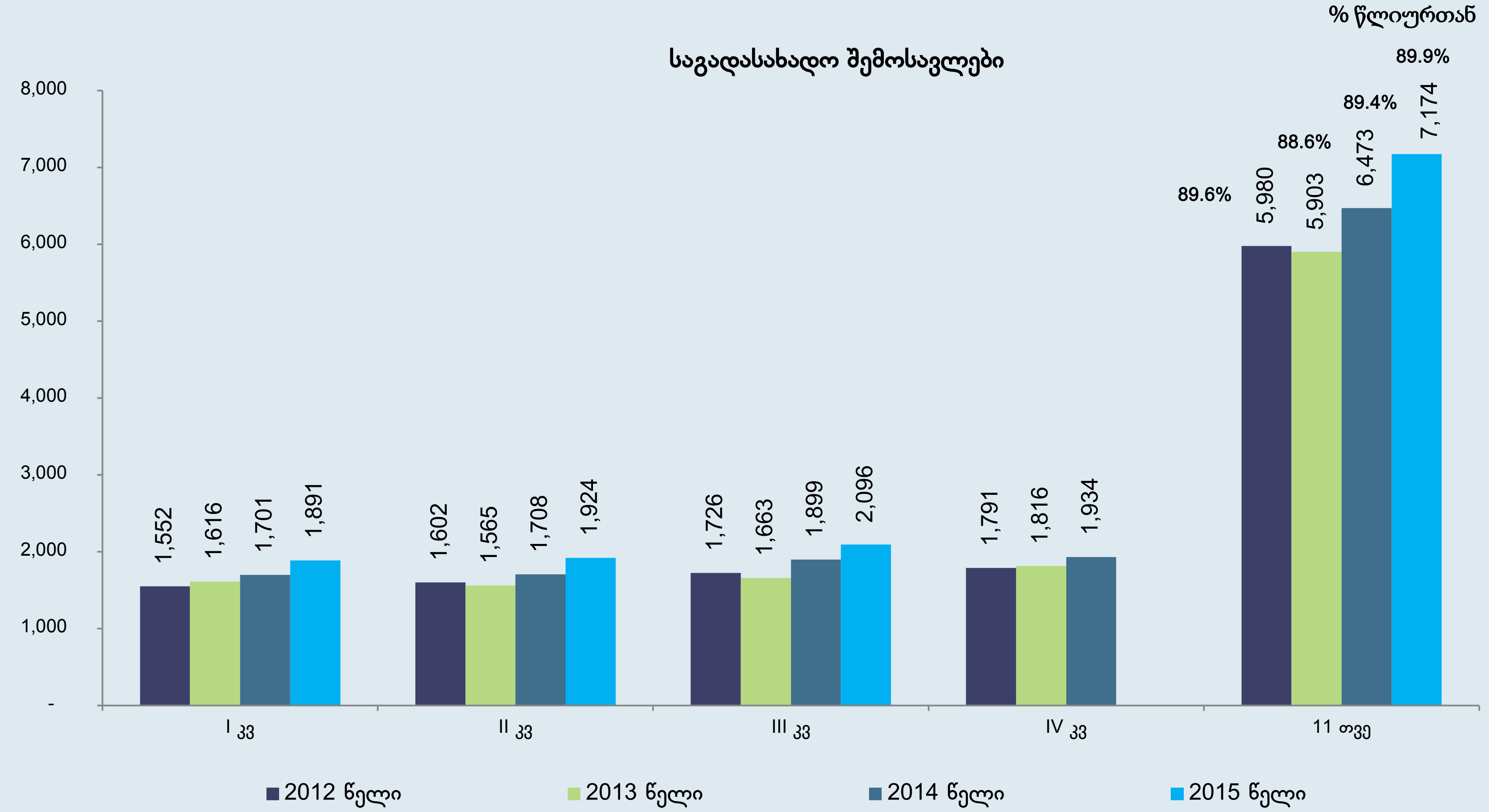

ნაერთი ბიუჯეტის გადასახდელები (2011-2015 წწ.)

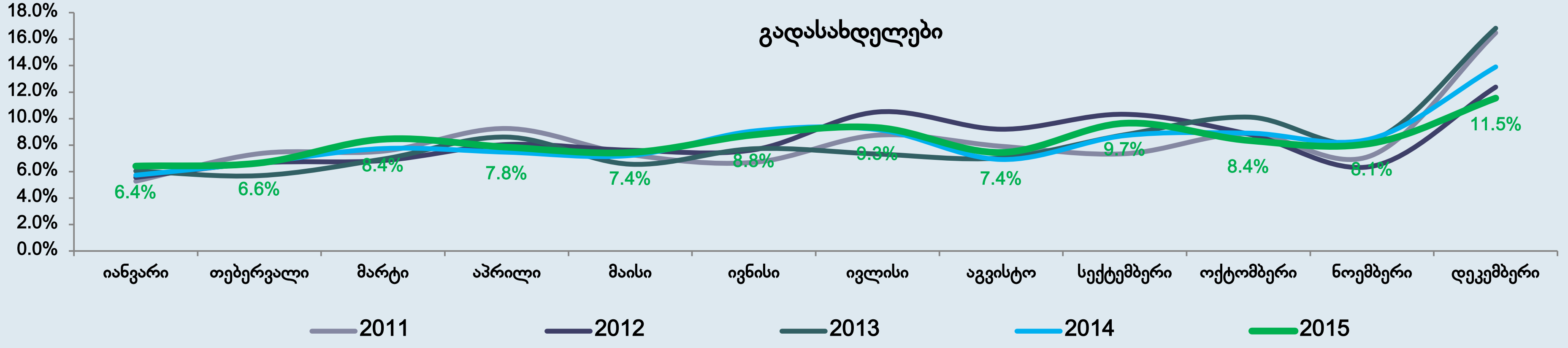

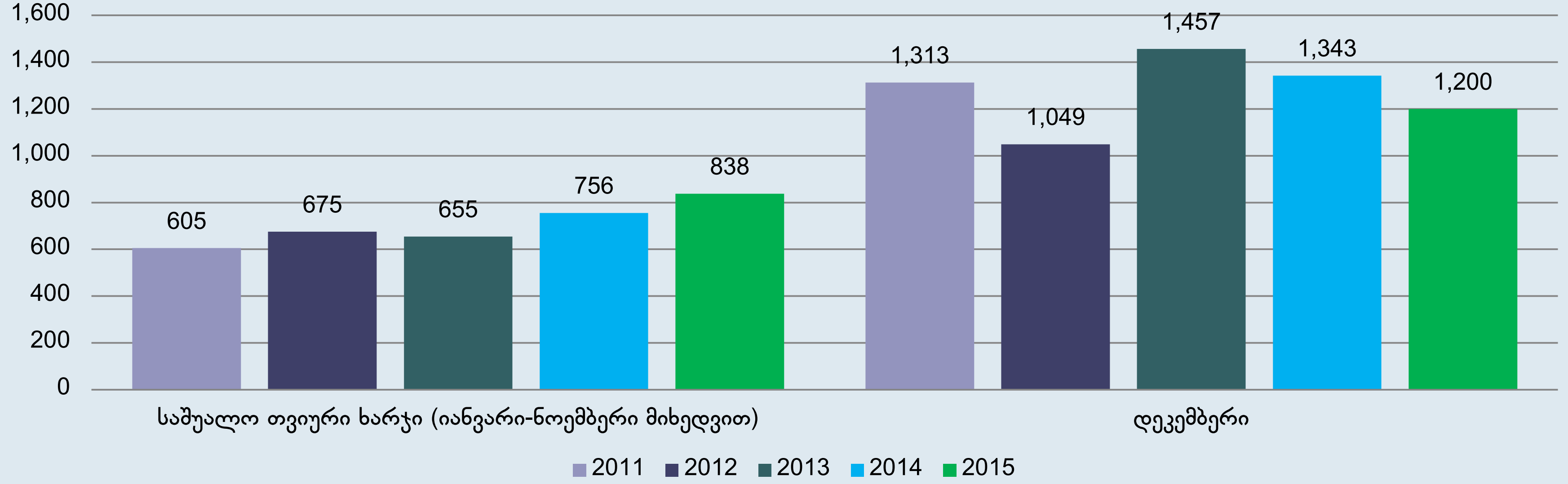

დეფიციტი (GFSM 1986)

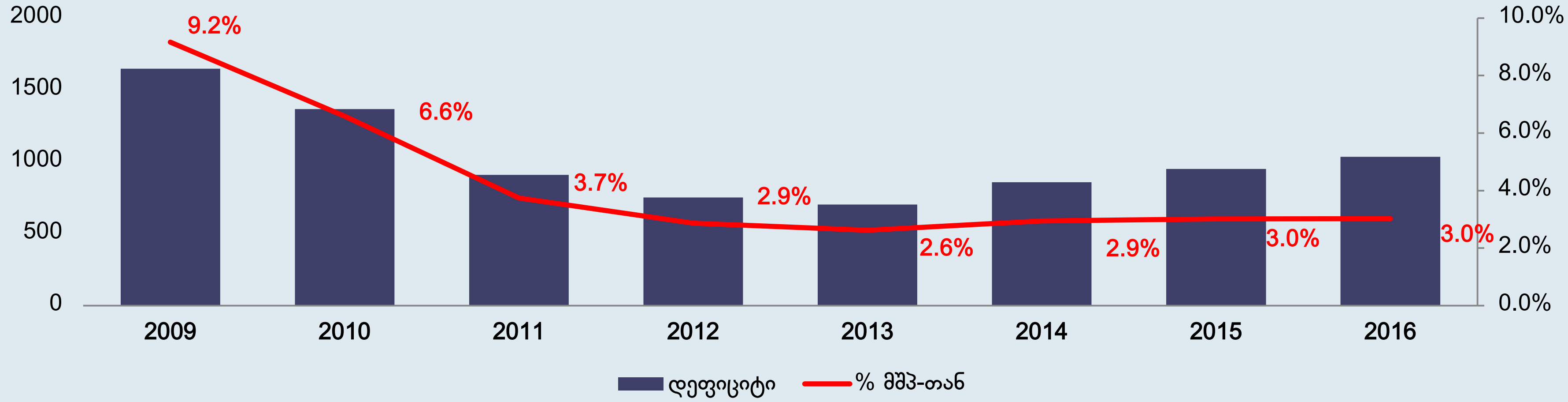

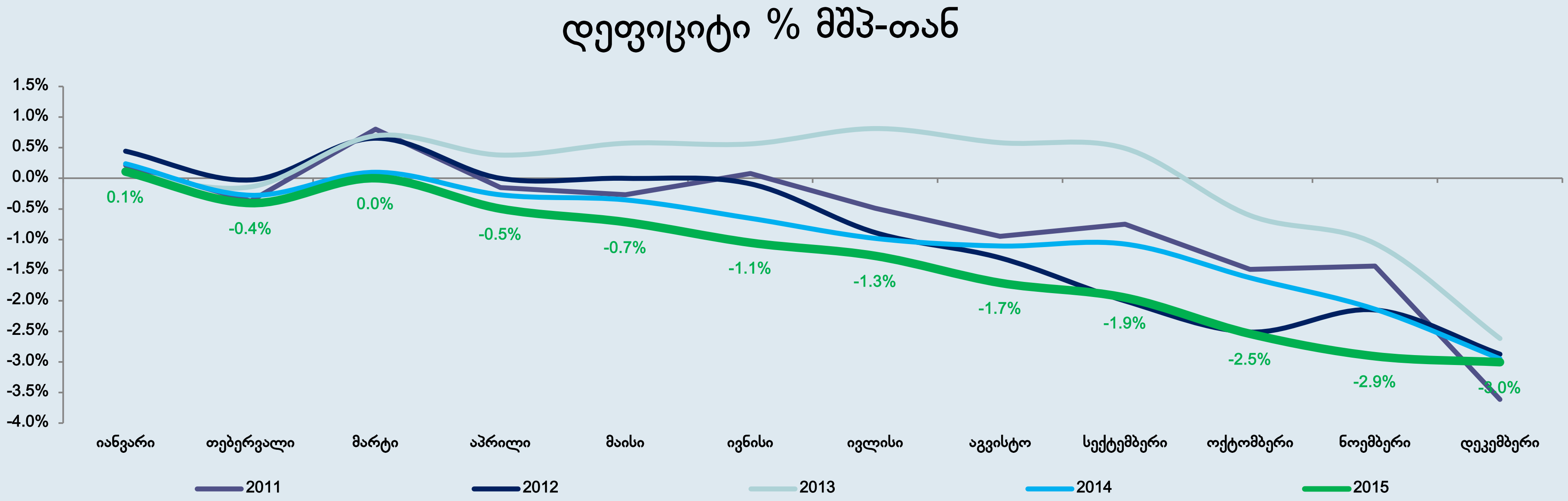

ბიუჯეტის დაგეგმისთვის გამოყენებული პარამეტრები

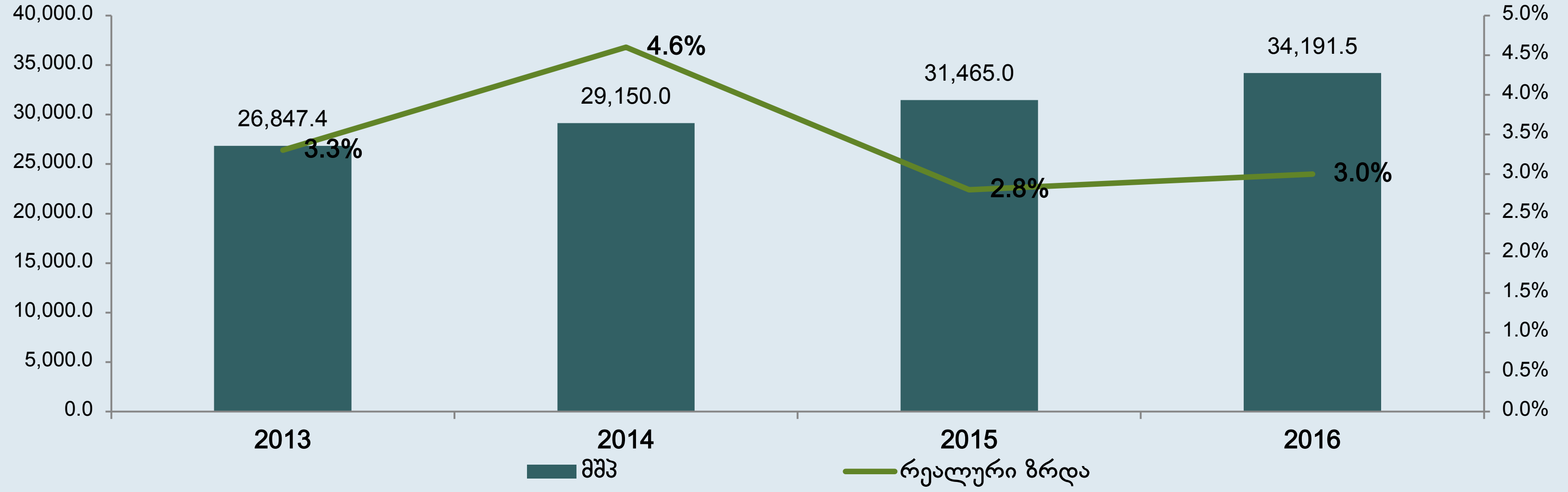

დასახელება	2014 ფაქტი	2015 პროგნოზი	2016 პროგნოზი
მშპ-ს რეალური ზრდა	4,6%	2,8%	3,0%
ნომინალური მშპ	29 150,5	31 465,0	34 191,5
საშუალო წლიური ინფლაცია	3,1%	4,0%	5,5%
სახელმწიფო ვალი %-ულად მშპ-სთან	35,7%	43,1%	42,6%
საბიუჯეტო დეფიციტი %-ულად მშპ-სთან	2,94%	3,0%	3,0%

საშუალოვადიან პერიოდში:

- რეალური ზრდა - 5.0%;
- მშპ-ს დეფლატორი - 4.5%-ის ფარგლებში;
- საბიუჯეტო დეფიციტის მოცულობა საშუალოვადიან პერიოდში შემცირდება და 2019 წლისათვის მშპ-ის 2%-ის ფარგლებში იქნება;

ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები - 8 685.0 მლნ ლარი (მშპ-ის 25.4%)

სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები - 7 980.0 მლნ ლარი (მშპ-ის 23.3%)

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები

დასახელება	2015 გეგმა	2016 წლის პროექტი	2016-2015	2016 % მთლიან ჯამთან
საბიუჯეტო სახსრები	**8,490.0**	**8,815.0**	**325.0**	**86.9%**
გადასახადები	7,520.0	7,980.0	460.0	78.7%
სხვა შემოსავლები	290.0	320.0	30.0	3.2%
არაფინანსური აქტივების კლება (პრივატიზაცია)	280.0	225.0	-55.0	2.2%
ფინანსური აქტივების კლება (სესხების დაბრუნება)	85.0	90.0	5.0	0.9%
საშინაო ვალის ზრდა (სახაზინო ვალდებულებები)	315.0	200.0	-115.0	2.0%
დონორების დაფინანსება	**1,255.0**	**1,330.0**	**75.0**	**13.1%**
გრანტები	238.9	255.0	16.1	2.5%
მ.შ. საინვესტიციო პროექტების დასაფინანსებლად გამოყოფილი გრანტები	102.9	130.0	27.1	1.3%
მ.შ. საბიუჯეტო დახმარება	136.0	125.0	-11.0	1.2%
კრედიტები	1,016.1	1,075.0	58.9	10.6%
მ.შ. საინვესტიციო პროექტების დასაფინანსებლად გამოყოფილი კრედიტები	546.1	680.0	133.9	6.7%
მ.შ. საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების მიერ გამოყოფილი საბიუჯეტო დახმარება	470.0	395.0	-75.0	3.9%
ჯამი	**9,745.0**	**10,145.0**	**400.0**	

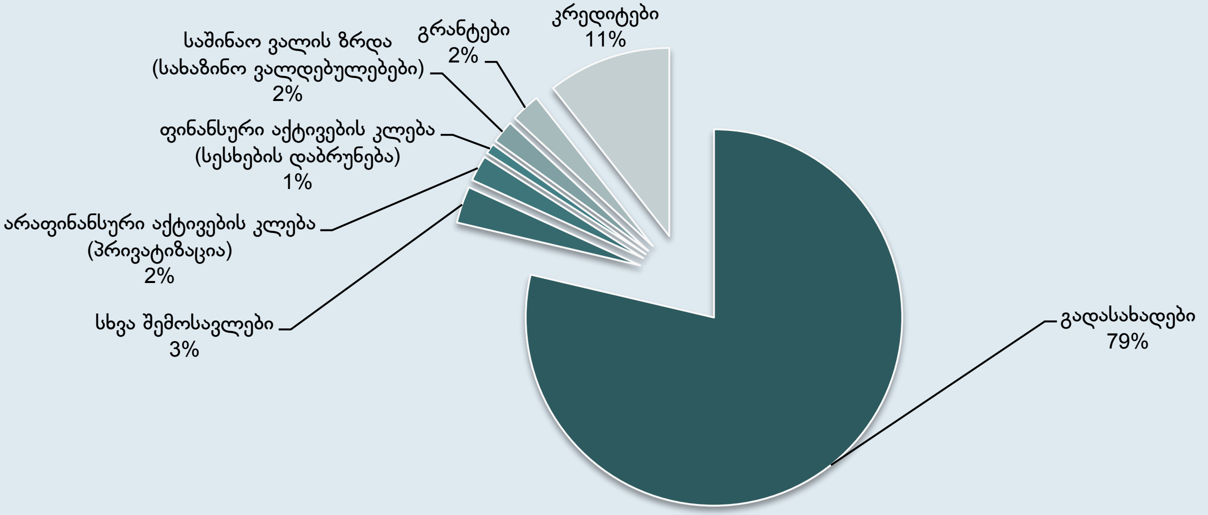

სახელმწიფო ვალი

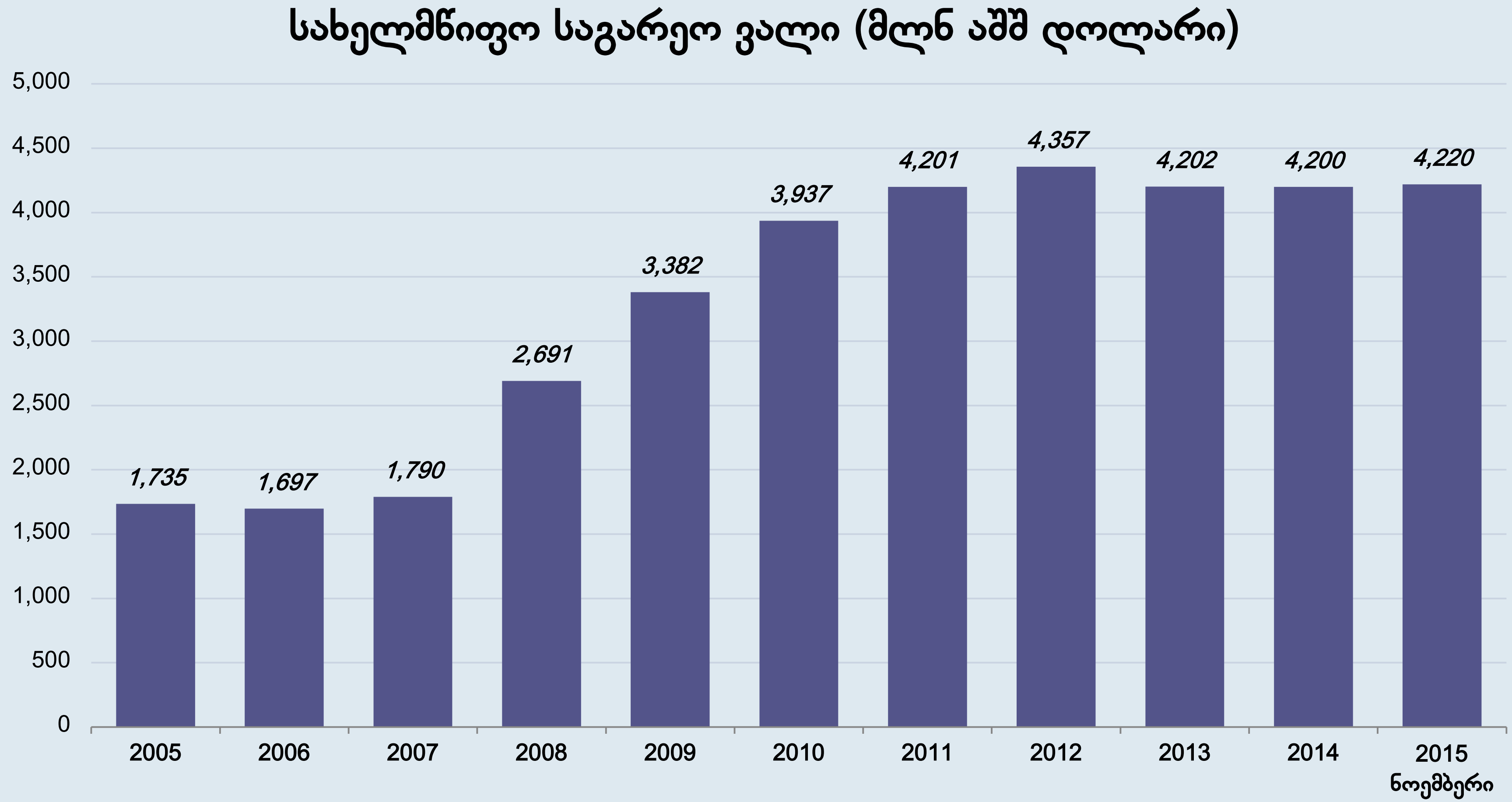

სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები (2010 – 2016 წლები)

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები
(მლნ ლარი)

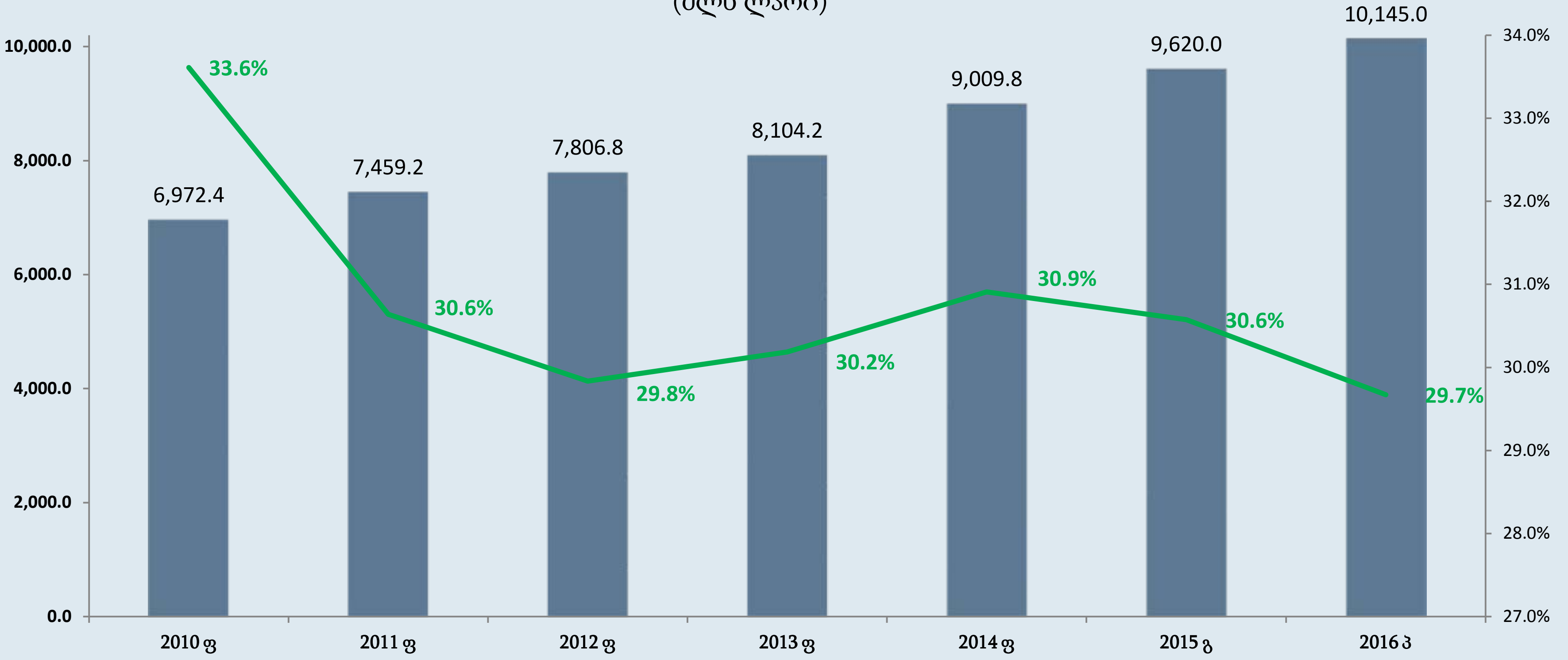

2016 წლის ბიუჯეტის ასიგნებების გადანაწილება

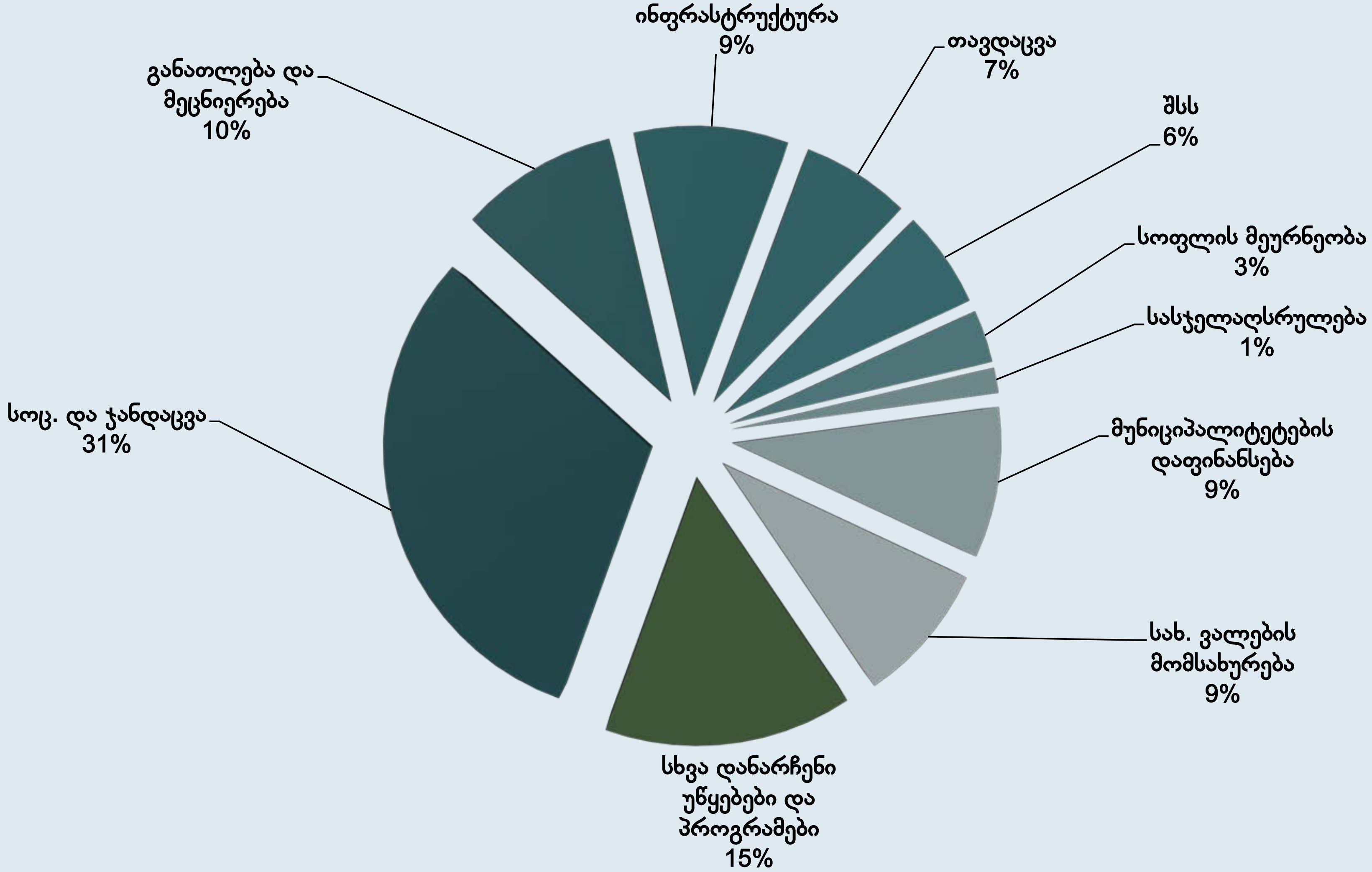

შრომის ანაზღაურება

2016 წლის შრომის ანაზღაურება

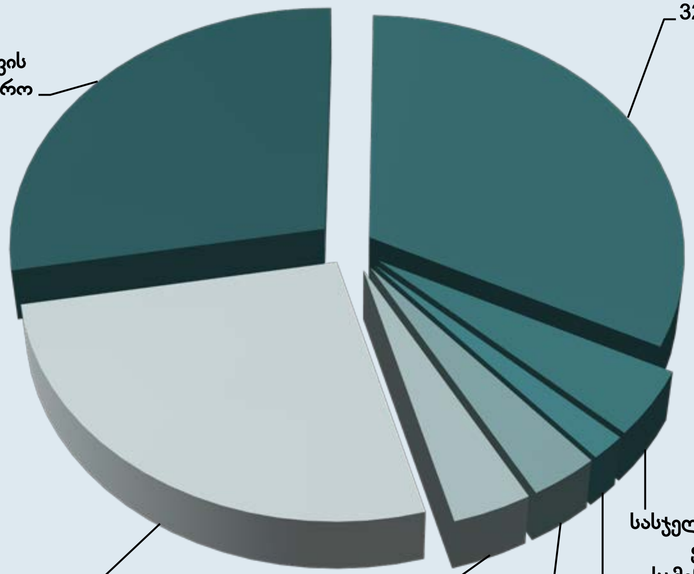

- **შრომის ანაზღაურების ფონდის 70% გათვალისწინებულია ძალოვანი უწყებებისა და სასამართლო სისტემის თანამშრომელთათვის**

- **2015 წლის მდგომარეობით** შრომის ანაზღაურების ფონდი ბოლო სამი წლის მანძილზე გაზრდილია:
  - ✓ძალოვანი უწყებების, სასჯელაღსრულების სისტემისა და სასამართლო სისტემის თანამშრომელზე შრომის ანაზღაურება გაზრდილია **215 მლნ ლარამდე**;
  - ✓კულტურის სამინისტროს კონტროლს დაქვემდებარებულ დაწესებულებებში დასაქმებულთა ხელფასები აღირიცხება „შრომის ანაზღაურების" მუხლში ნაცვლად სუბსიდიისა, რამაც გამოიწვია შრომის ანაზღაურების ფონდის გაზრდა **50 მლნ ლარით**;
  - ✓გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით შეიქმნა და ბიუჯეტის დაფინანსებაზე გადმოვიდა სხვადასხვა უწყებები (გარემოს დაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი, ეროვნული სატყეო სააგენტო, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტო) – **35 მლნ ლარი;**

- **2016 წლის პროექტში** შრომის ანაზღაურების მუხლი გაზრდილია **61.9 მლნ ლარით**, რაც გამოწვეულია იმ ფაქტით, რომ:
  - ✓სსიპ - საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტოს დაფინანსება 2016 წლიდან სრულად მოხდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (2015 წელს დაფინანსება ხორციელდებოდა ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების სახსრებით) **43 მლნ ლარი**;
  - ✓ცენტრალური საარჩენო კომისიის შრომის ანაზღაურებისათვის საარჩევნო წელს საჭიროა დამატებით **20 მლნ ლარამდე**;

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრო

მლნ ლარი

დასახელება	2015 წელი	2016 წლის პროექტი	სხვაობა
საპენსიო უზრუნველყოფა	1,390.0	1,570.0	180.0
სოციალური დახმარებები	631.0	680.0	49.0
სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე ზრუნვა	20.0	23.0	3.0
მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა	566.0	570.0	4.0
ჯანმრთელობის დაცვის სხვა პროგრამები	186.2	231.5	45.3
სამედიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაცია და აღჭურვა	31.3	32.0	0.7
შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმები	4.0	4.0	0.0
სხვა დანარჩენი ხარჯები	52.5	51.5	-1.0
სულ ჯამი	**2,881.0**	**3,162.0**	**281.0**

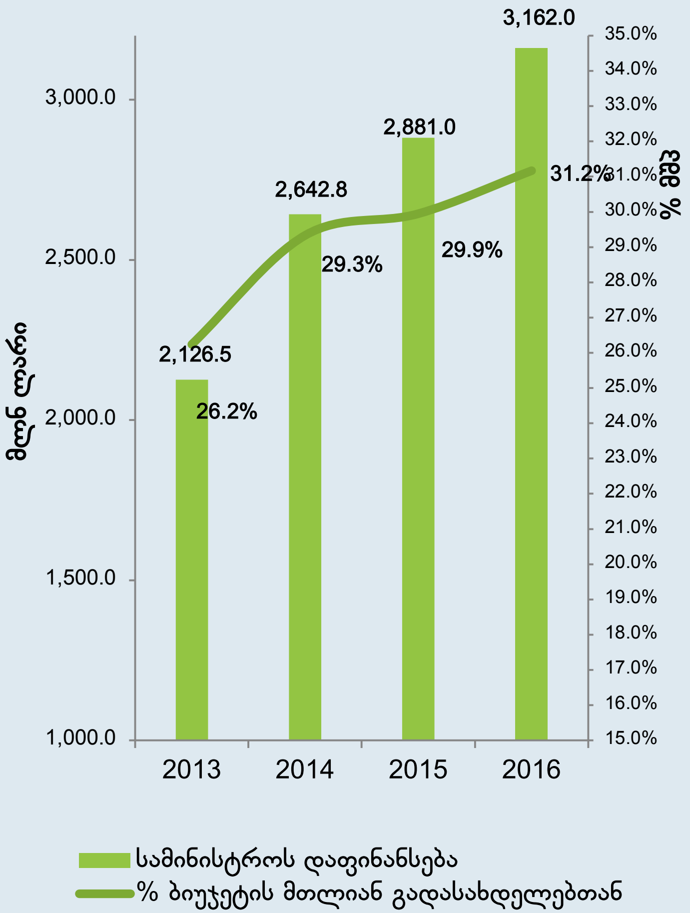

საპენსიო უზრუნველყოფა

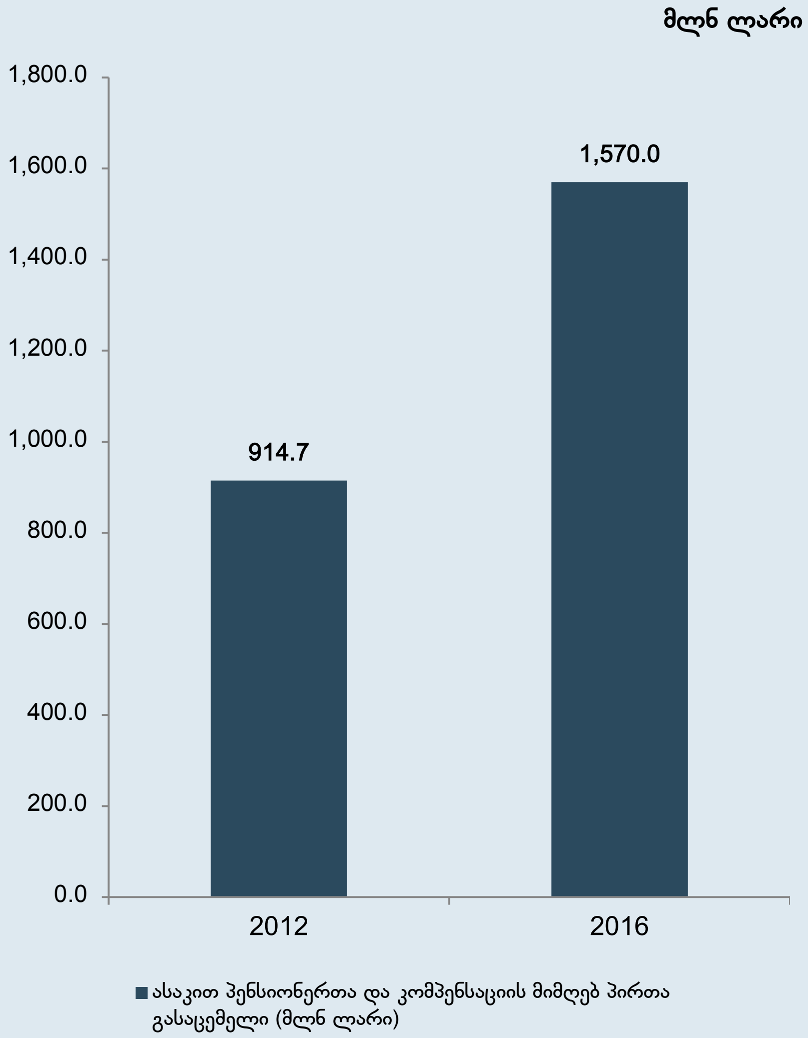

- ✓ 2016 წელს 2012 წელთან შედარებით ასაკით პენსიონერთა და სახელმწიფო კომპენსაციის მიმღებ პირთა გასაცემლების ჯამური მოცულობა გაზრდილია 71.6%-ით, ხოლო ბენეფიციართა რაოდენობა გაზრდილია თითქმის 40 ათასი ერთეულით

- ✓ საპენსიო უზრუნველყოფის პროგრამის ფარგლებში ბოლო სამი წლის მანძილზე გაიზარდა ყველა ტიპის გასაცემლები:
  - ➢ ასაკით პენსიონერებისათვის;
  - ➢ სახელმწიფო კომპენსაციების მიმღებ პირებისათვის განისაზღვრა ერთიანი მიდგომა და აღმოიფხვრა არსებული უთანასწორო პრაქტიკა;
  - ➢ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის, თავისუფლების და დამოუკიდებლობისათვის და სამშვიდობო მისიებში გარდაცვლილთა ოჯახის წევრებისათვის კომპენსაცია განისაზღვრა 1000 ლარის ოდენობით;

საპენსიო უზრუნველყოფა

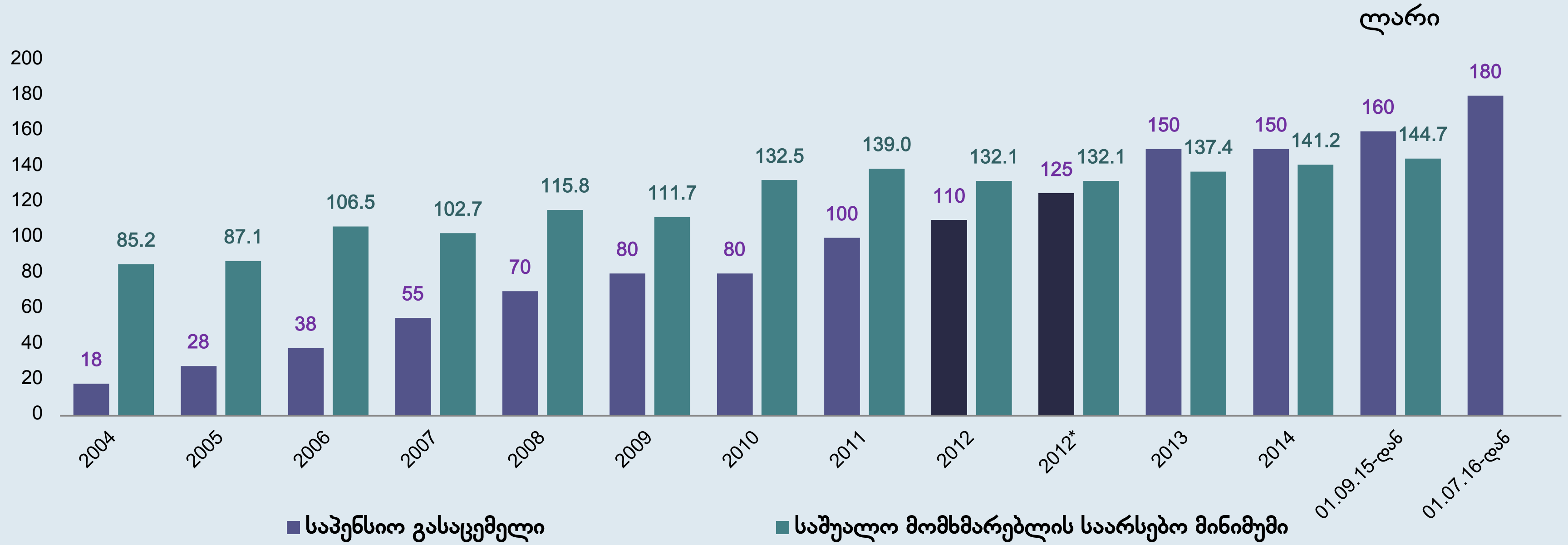

✓ საპენსიო უზრუნველყოფის პროგრამის ფარგლებში ბოლო სამი წლის მანძილზე გაიზარდა:

- 185 ათასამდე ასაკით პენსიონერისათვის - 110 ლარიდან 180 ლარამდე;
- 495 ათასამდე ასაკით პენსიონერისათვის - 125 ლარიდან 180 ლარამდე;
- 2016 წლის 1 სექტემბრიდან მაღალმთიან დასახლებებში მცხოვრები პენიონერებისათვის პენსია გახდება 216 ლარი.

**2012 წელს სახელმწიფო პენსია დიფერენცირებული იყო პენსიონერთა ასაკის მიხედვით, 67 წლამდე 110 ლარი, ხოლო 67 წლიდან 125 ლარის ოდენობით*

სოციალური დახმარებები

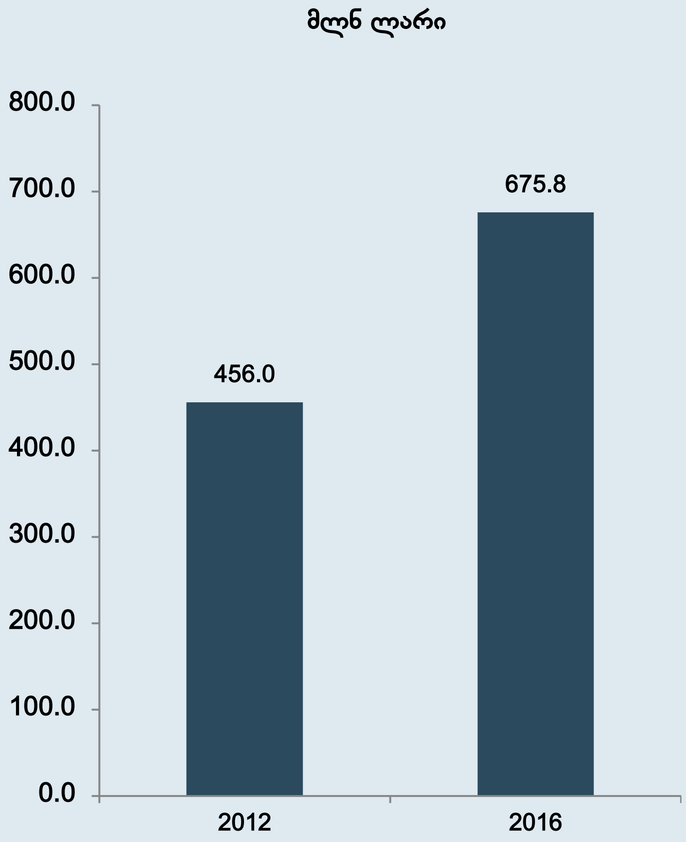

- ✓ 2016 წელს 2012 წელთან შედარებით სოციალური დახმარებების მიმღებ პირთა გასაცემლები გაზრდილია 50%-მდე;
- ✓ **სოციალური დახმარებების პროგრამის ფარგლებში ბოლო სამი წლის მანძილზე გაიზარდა ყველა ტიპის გასაცემლები**:
  - ➢ 26 ათასამდე მკვეთრად გამოხატული შშმ პირს - 100 ლარიდან 160 ლარამდე;
  - ➢ 100 ათასაზე მეტ მნიშვნელოვნად შშმ პირს - 70 ლარიდან 100 ლარამდე;
  - ➢ 9 ათასამდე შშმ ბავშვს - 70 ლარიდან 160 ლარამდე;
  - ➢ 28 ათსზე მეტი მარჩენალდაკარგულისათვის - 55 ლარიდან 100 ლარამდე;
  - ➢ 190 ათასამდე დევნილისათვის - 28 ლარიდან 45 ლარამდე;
  - ➢ 38.5 ათასამდე დევნილისათვის - 22 ლარიდან 45 ლარამდე;
- ✓ 460 ათასამდე სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფ პირს გაურმაგდა სოციალური დახმარება;
- ✓ გაიზარდა საარსებო შემწეობის მიმღებთა ზედა ზღვარი 57 000 ქულიდან 65 000 ქულამდე და განხორციელდა რანგირება,
- ✓ დაემატა ბავშვებზე ფულადი დანამატის კომპონენტი 100 000 ქულამდე ოჯახებისათვის;
- ✓ დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშემწყობი პროგრამის ფარგლებში 2014 წლიდან ქვეყნის 6 რეგიონში ყოველ მესამე და შემდეგ შვილზე 2 წლამდე გაიცემა თანხა (მთიან რეგიონებში 200 ლარი, სხვა რეგიონებში 150 ლარი);

ჯანდაცვის პროგრამები

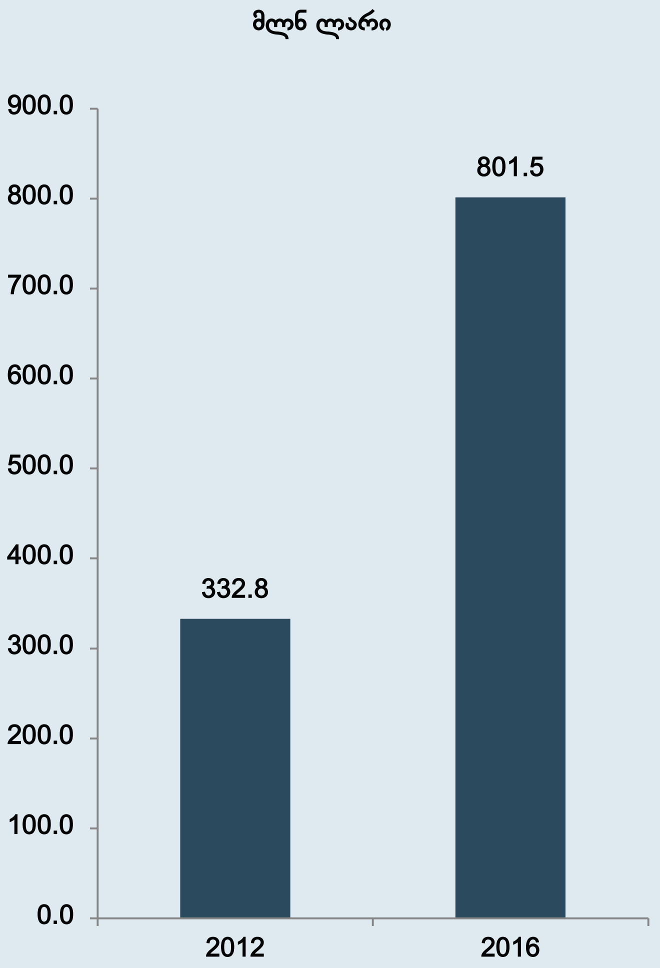

- ✓ 2016 წელს 2012 წელთან შედარებით ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების დაფინანსება გაზრდილია 140%-ით;

- ✓ დაინერგა მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა: *საქართველოს ყველა მოქალაქე უზრუნველყოფილია ჯანრმთელობის დაცვის საყოველთაო პაკეტით, მაშინ როდესაც 2012 წლისათვის სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებული დაზღვევის პაკეტით სარგებლობდა მხოლოდ 1 600.0 ათას ადამიანს;*

- ✓ 2015 წლის აპრილში დაიწყო C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამა, რომელიც მოიცავს C ჰეპატიტით დაავადებული საქართველოს მოქალაქეების დიაგნოსტიკური კვლევებითა და C ჰეპატიტის სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფას:
  - ➢ პირველ ეტაპზე პროგრამში ჩაერთო 5000 - ზე მეტი პაციენტი.
  - ➢ მკურნალობის კურსი დაასრულა 1500-ზე მეტმა პირმა.
  - ➢ პაციენტების 80%-მა დაამარცხა C ჰეპატიტის ვირუსი.
  - ➢ მეორე ეტაპზე, ყოველწლიურად მკურნალობას გაივლის 20 000 დაავადებული პირი.

- 30%-ით გაიზარდა სოფლის ექიმისა და ექთნის დაფინანსება;

- ყველა ორსული უზრუნველყოფილია მათთვის აუცილებელი პრეპარატებით;

მლნ ლარი

დასახელება	2015 წელი	2016 წლის პროექტი	სხვაობა
სკოლების ვაუჩერული დაფინანსება	430.0	507.0	77.0
საგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და აღჭურვა	118.0	151.9	33.9
პირველკლასელების კომპიუტერებით უზრუნველყოფა	20.0	17.5	-2.5
მოსწავლეების წიგნებით უზრუნველყოფა	12.3	12.0	-0.3
პროფესიული სასწავლებლების დაფინანსება	31.6	35.8	3.9
სტუდენტების სასწავლო და სამაგისტრო გრანტები	82.7	89.6	7.1
მეცნიერების ხელშეწყობა	60.4	66.7	6.2
სხვა დანარჩენი ხარჯები	85.8	94.6	8.9
სულ ჯამი	**840.8**	**975.1**	**134.4**

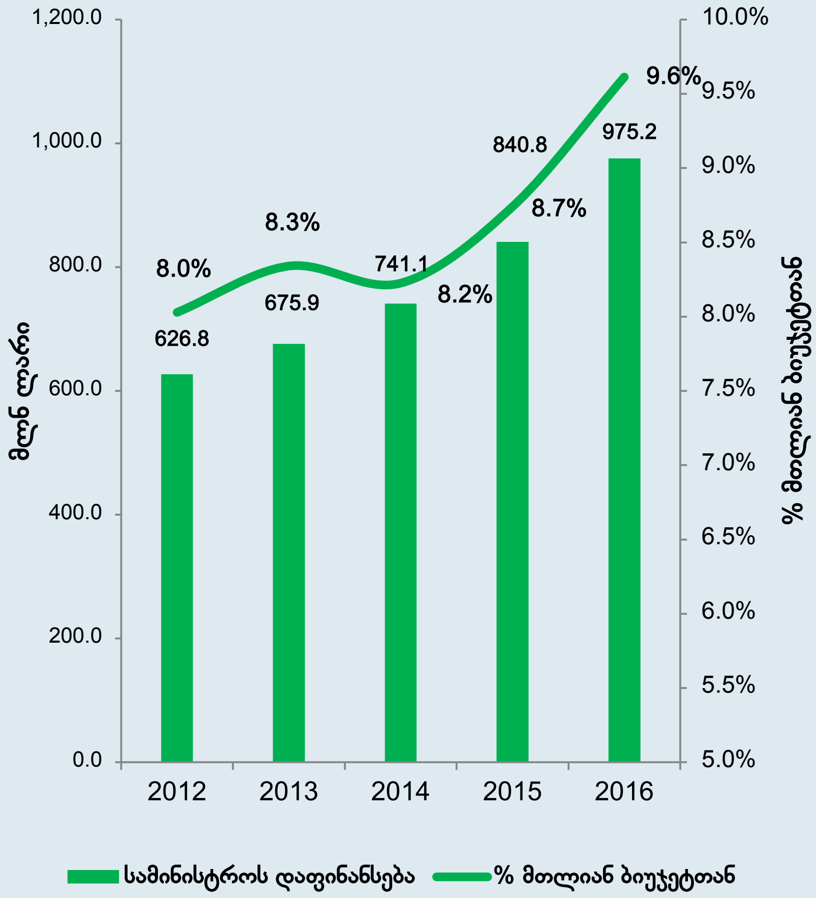

საქართველოს განათლების და მეცნიერების სამინისტრო

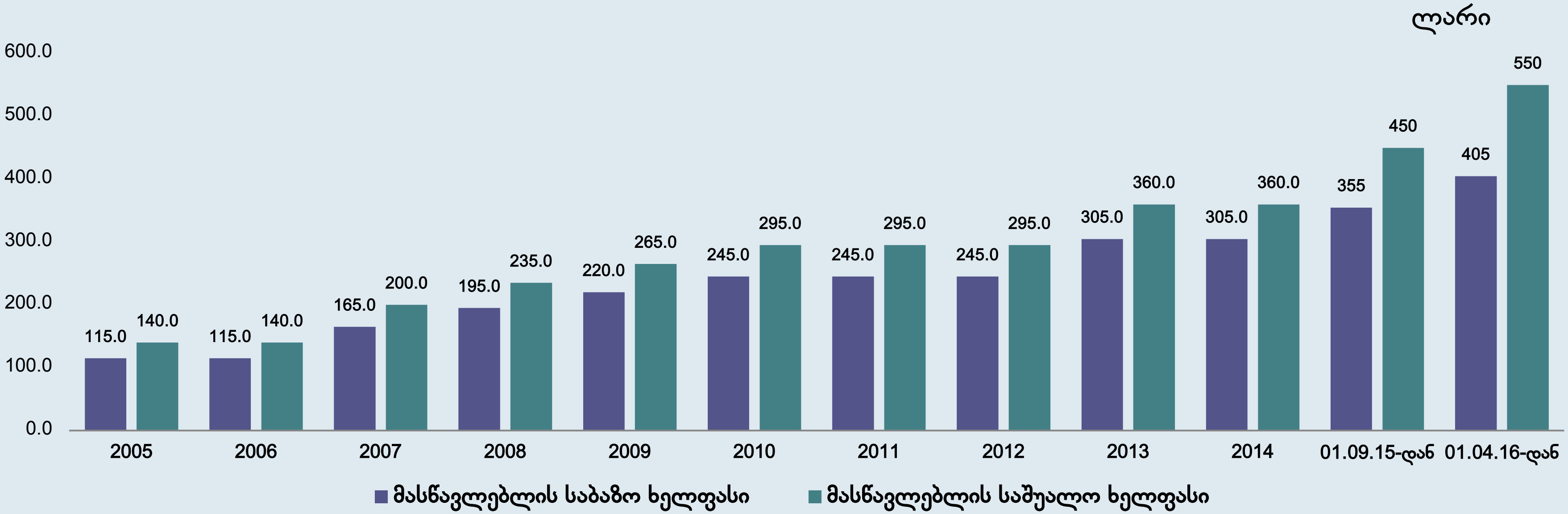

- ზოგადი განათლების პროგრამის ფარგლებში:
  - ✓ შემუშავდა მასწავლებელთა კარიერული განვითარების სქემა;
  - ✓ 2012 წელთან შედარებით პედაგოგთა საბაზო ხელფასი გაიზარდა 110 ლარით და შეადგენს 355 ლარს;
  - ✓ მიმდინარე რეფორმის მეორე ეტაპზე (2016 წლის აპრილიდან) საბაზო ხელფასი გაიზრდება 405 ლარამდე (ზრდა 50 ლარი);
  - ✓ დიფერენცირებული და მზარდი იქნება მასწავლებლების ანაზღაურება სხვადასხვა კარიერულ საფეხურზე.
  - ✓ საშუალო ხელფასი 2016 წლისათვის ჯამში გაიზრდება 80%-ით;

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

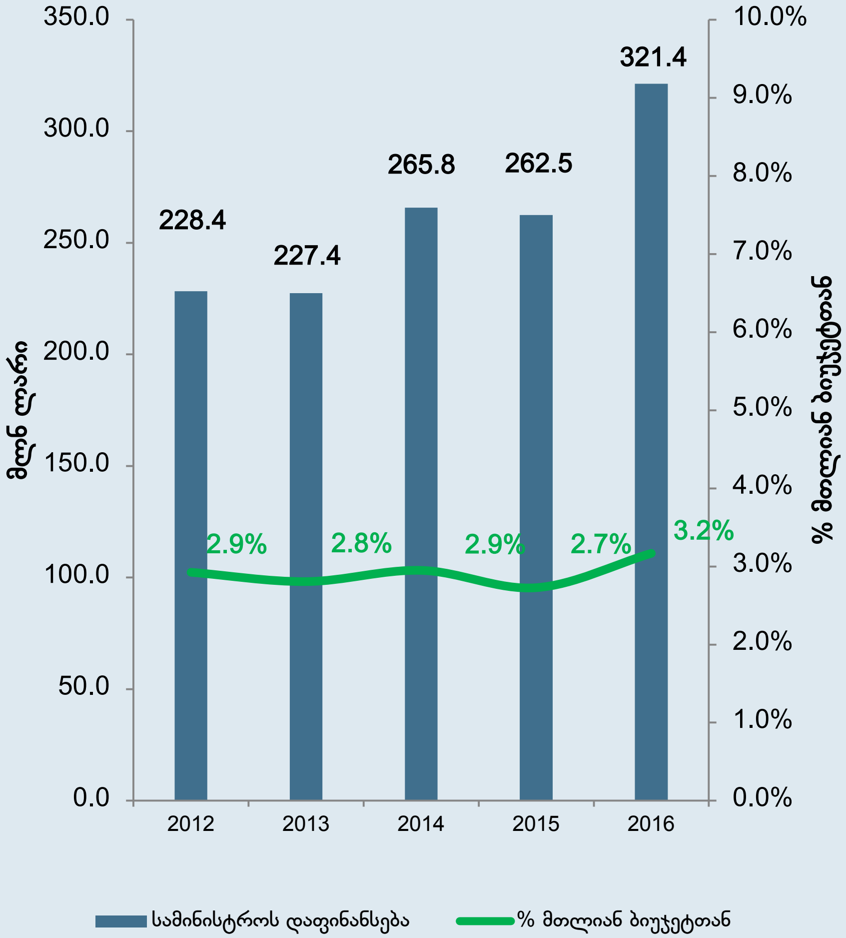

- მელიორაციის მიმართულებით განხორციელდა 60 მლნ ლარამდე ღირებულების 100-მდე სარეაბილიტაციო პროექტი; მიმდინარეობს 25 სარეაბილიტაციო პროექტი;
- შეღავათიანი აგროკრედიტის ფარგლებში დაფინანსებულია 128 ახალი საწარმო, გაძლიერდა/გაფართოვდა 665 საწარმოზე მეტი. 2016 წელს მოსალოდნელია 200.0 მილიონი ლარის 4 000 ახალი სესხის (ლიზინგი) გაცემა;
- აგროდაზღვევის პროგრამის ფარლებში გაიცა 26 ათასზე მეტი პოლისი. დაზღვეულ იქნა 184 მილიონ ლარის ღირებულების სხვადასხვა კულტურა და 23 ათას ჰა მიწის ფართობი.
- ბოლო სამი წლის მანძილზე გადამუშავდა 340 ათას ტონაზე მეტი ყურძენი, სუბსიდიის თანხამ 90 მლნ ლარზე მეტი შეადგინა.

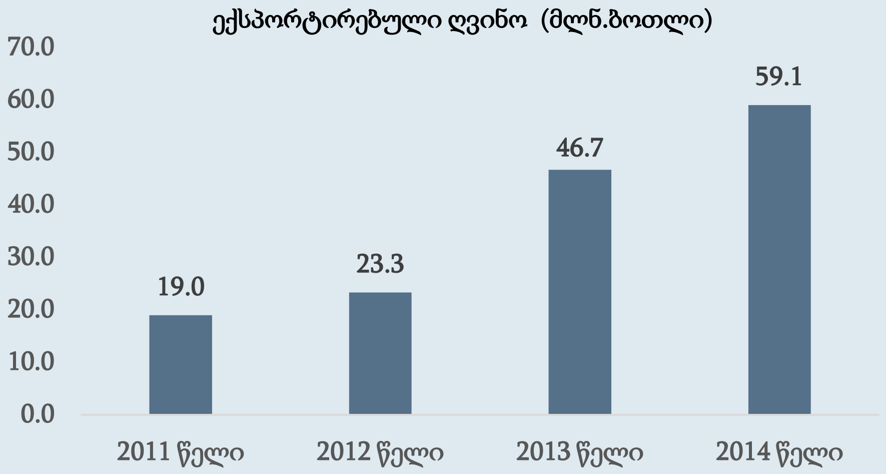

ინფრასტრუქტურა

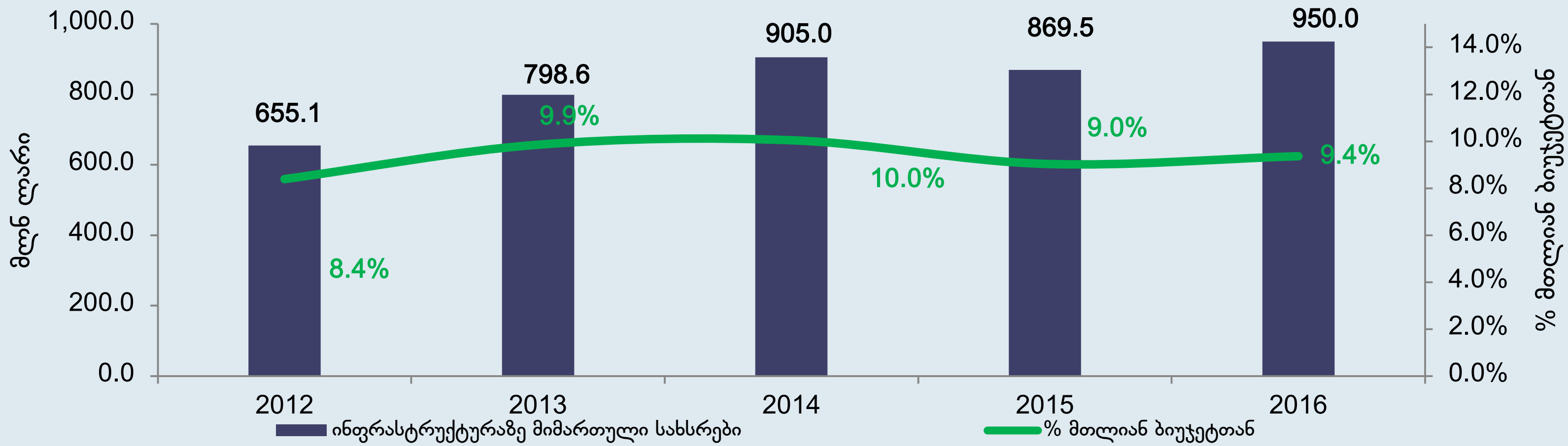

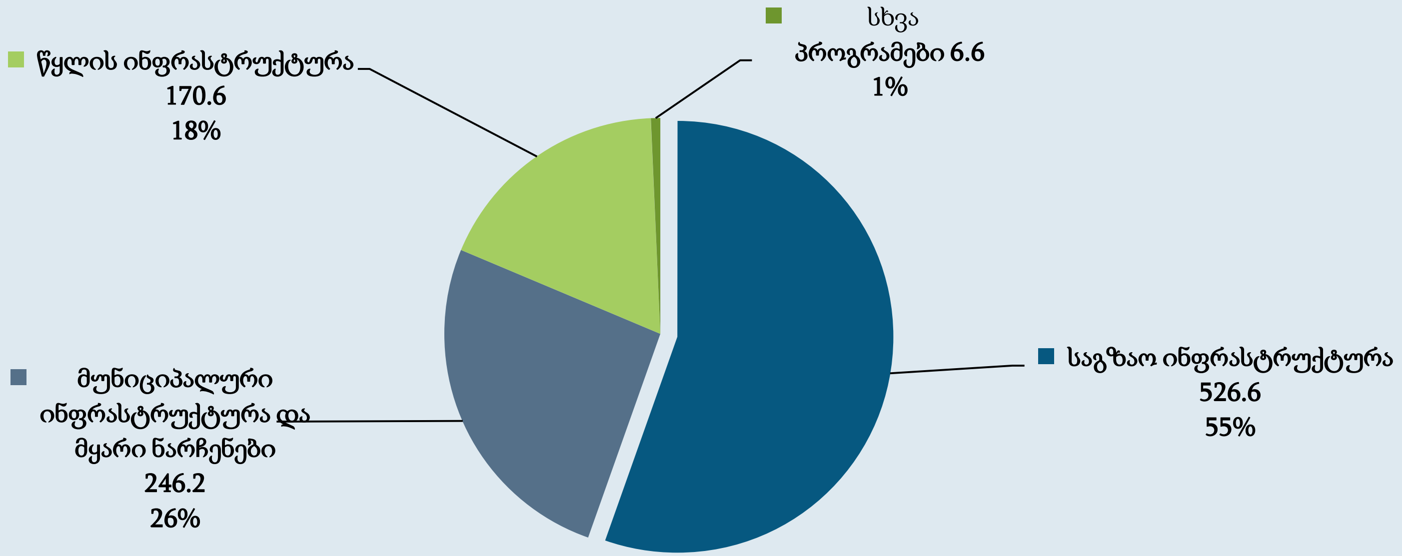

სხვა სამინისტროები

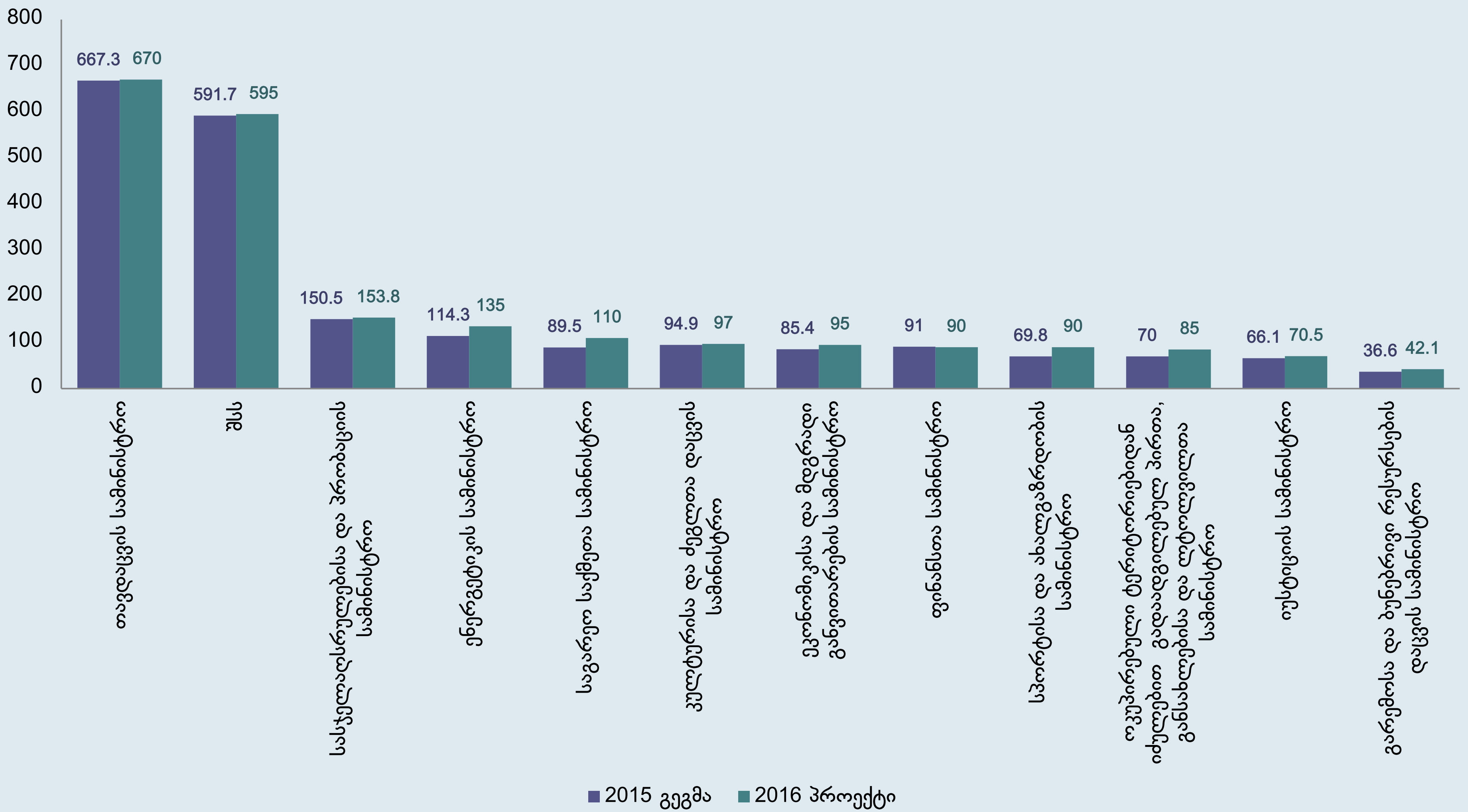

2016 წლის სექტემბრიდან ამოქმდდება „მაღალმთიანი რეგიონების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული შეღავათების დიდი ნაწილი:

- მაღალმთიანი დასახლების განვითარების ფონდი - 20.0 მლნ ლარი;
- 20%-იანი საპენსიო დანამატებისთვის - 10,0 მლნ ლარზე მეტი;
- მასწავლებელთათვის 35%-იანი სახელფასო დანამატებისთვის - 6,0 მლნ ლარზე მეტი;
- ახალშობილთა ყოველთვიური დახმარებისათვის - 5,0 მლნ ლარამდე;
- ექიმებისა და ექთნების დანამატებისათვის - 1,0 მლნ ლარზე მეტი;
- გარდა ამისა გამოიყოფა გათბობობით უზრუნველყოფის საჭირო ფინანსური რესურსები, რომლის მოცულობა დაზუსტდება წლის განმავლობაში.,
- ამოქმედდება საგადასახადო შეღავათები როგორც საწარმოების, ასევე ფიზიკური პირებისათვის;

საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები

- **სახელმწიფო ვალის მომსახურებისა და დაფარვისათვის გათვალისწინებული 868.7 მლნ ლარი, მათ შორის:**
  - ✓ საგარეო ვალი - 628.7 მლნ ლარი;
  - ✓ საშინაო ვალი - 240.0 მლნ ლარი

- **ტრანსფერები ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებისათვის გათვალისწინებულია 621.7 მლნ ლარი;**

- **ბიუჯეტით გათვალისწინებული ფონდები:**
  - ✓ მთავრობის სარეზერვო ფონდი - 50 მლნ ლარი;
  - ✓ პრეზიდენტის სარეზერვო ფონდი - 5 მლნ ლარი;
  - ✓ რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი - 280 მლნ ლარი;
  - ✓ მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდი - 20 მლნ ლარი;
  - ✓ წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვის და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი - 40 მლნ ლარი;

გმადლობთ ყურადღებისათვის

2015